МАРТ 28
1939 во
№ 45 (1008)
ДОНЫС 10 ур.

СТАВ СТРАНАЯССА ПРОЛЕТАРИЙЯС, ӦТУВТЧӦЙ!

КОМИ КОМСОМОЛЕЦ

ГАЗЕТ ЛЭДЗӦНЫ ВЛКСМ КОМИ ОБКОМ ДА СЫКТЫВКАРСА ГОРКОМ

Ставсоюзса Коммунистической (большевикъяс) партиялӧн XVIII-ӧд съезд

ВКП(б) УСТАВЫН ВЕЖСЬӦМЪЯС

А. А. ЖДАНОВ ЁРТ ДОКЛАД КУЗЯ ВКП(б) XVIII-ӧд СЪЕЗДЛӦН РЕЗОЛЮЦИЯ

(ПРИМИТӦМА ӦТСӦГЛАСӦН)

1. СССР-ын социализмлӧн победа обеспечитіс социалистической экономикалысь господство. СССР-са экономика юкӧнын вужвыйӧн вежсьӧмъяс серти вежсис СССР-са населениелӧн классӧвӧй составыс. Социалистической строительство вояс чӧжӧн вӧлі бырӧдӧма став эксплоататорской элементъясӧс—капиталистъясӧс, купечъясӧс, кулакъясӧс, спекулянтъясӧс. СССР-са уджалысь йӧз—рабочӧйяс, крестьяна, интеллигенция — зэв ёна вежсисны социалистической строительство вояс чӧжӧн.

Вужвыйӧныс вежсис рабочӧй класс, кодi пӧрис дзик выль классӧ, кодӧс мездӧма эксплоатациякысь, кодi бырӧдіс овмӧслысь капиталистической система да установитіс производство средствояс вылӧ социалистической собственность.

Вужвыйӧныс вежсис крестьянство, кодi пӧрис дзик выль крестьянствоӧ, кодӧс мездӧма быдсикас эксплоатациякысь да аслас унджык лыднас эм колхозной крестьянство, кодi ассыс уджсӧ да ассыс достояниесӧ подулалӧ не частной овмӧс, единоличной труд да бӧрӧкольӧм техника вылын, а коллективной собственность вылын, коллективной удж да современной техника вылын.

Вежсис интеллигенция, кодi аслас массанас лоис дзик выль интеллигенциякӧн, кодi йитчӧма рабочӧй класскӧд да крестьянствокӧд аслас став вужъяснас. Сӧветской интеллигенция—сійӧ тӧрытъя рабочӧйяс да крестьяна да рабочӧйяслӧн да крестьяналӧн пиян, кодъяс выдвинитчисны командной постъяс вылӧ. Сӧветской интеллигенция служитӧ не капитализмлы, кыдзи важ интеллигенция, а социализмлы да эм социалистической обществоса равноправной шлен.

Татшӧм ногӧн СССР-са уджалысь йӧз костын классӧвӧй граньяс вушйыссьӧны, усьӧны да вушйыссьӧны экономической да политической противоречиеяс рабочӧйяс, крестьяна да интеллигенция костын. Лоис сӧветской общество морально - политической ӧтувъялунлӧн подув. Сӧветской народлӧн тайӧ морально-политической ӧтувъялуныс яръюгыда тыдовтчис СССР-са Верховной Сӧветӧ да союзной республикаясса Верховной Сӧветъясӧ бӧрйысьӧмъясын коммунистъяслысь да беспартийнӧйяслысь блок лӧсьӧдӧмын да тайӧ блоклӧн тырвыйӧ победаын. Партия гӧгӧр быдмисны непартийной большевикъяслӧн, передовӧй рабочӧйяслӧн, крестьяналӧн да интеллигентъяслӧн, партия делӧ вӧсна активной да сознательной борецъяслӧн, массаясын сылысь линиясӧ нуӧдысьяслӧн уналыда кадръяс.

Тайӧ выль обстановкаас кыптіс коланлун партияӧ выль шленъясӧс примитӧмлысь уставӧн урчитӧм условиеяс вежӧмлӧн. Партияӧ примитаналӧн социальной положение серти 4 разной категория кузя партияӧ примитан пӧрадок, кодi ӧні действуйтӧ партия устав серти, явӧ оз лӧсяв СССР-ын социализм победа результатын сӧветской обществолӧн вежсьӧм классӧвӧй структуралы. Партияӧ примитігӧн разной категорияяс да разной кандидатской стаж лӧсьӧдӧмын нужда бырӧ. Такӧд йитӧдын партияӧ став примитанаяслы должен лоны лӧсьӧдӧма приёмлысь единой условиеяс да ӧткодь кандидатской стаж, рабочӧй класс, крестьянство либӧ интеллигенция дінӧ найӧ принадлежность вылӧ видзӧдтӧг.

2. Колӧ содтыны уставной положение партия шленъяс йылысь да найӧ обязанностьяс йылысь партияса шленъяслӧн правояс йылысь положениеӧн, кодъяс лыддыссьӧны сідзи гӧгӧрвоанаӧн, но абу пасйӧма уставын. Партия уставӧ татшӧм содтӧмыс вочавидзӧ партияса шленъяс активность быдмӧмлы да кутӧ зэв ыджыд тӧдчанлун партия делӧ вӧсна налысь кывкутӧмсӧ кыпӧдӧм вылӧ, партияса шленъясӧс бюрократизм петкӧдчӧмъясысь видзӧм вылӧ. Партия уставлӧн 57-ӧд параграф висьталӧ, мый: „Торъя организацияясын либӧ дзоньнас партияын партийной политикалысь вопросъяс свободнӧя да делӧвӧя обсуждайтӧм эм партияса быд шленлӧн неотъемлемӧй право, кодi петӧ внутрипартийной демократияысь".

Уставын тайӧ право кындзиыс колӧ лоны висьталӧма партияса шленъяслӧн татшӧм правояс:

а) партияса шленъяслӧн право критикуйтны партийной собраниеяс вылын партияса любӧй работникӧс;

б) партияса шленъяслӧн право бӧрйысьны да лоны бӧрйӧмаӧн партийной органъясӧ;

в) партияса шленъяслӧн право требуйтны личной участие став случайясын, кор примитсьӧ шуӧм сійӧ деятельность либӧ поведение йылысь;

г) партияса шленъяслӧн право шыасьны любӧй вопросӧн да заявлениеӧн любӧй партийной инстанцияӧ ВКП(б) ЦК-ӧдз.

3. ВКП(б) уставӧн урчитӧма ВКП(б) ЦК периодической шуӧмъясӧн партияын нуӧдсян чисткаяс. Опыт петкӧдліс, мый водзӧ вылӧ колӧ ӧтказитчыны партияын массӧвӧй чисткаясысь татшӧм мотивъяс кузя:

а) массӧвӧй чисткаяслӧн метод, кодӧс пыртӧма НЭП заводитчигӧн, капиталистической элементъяс ловзян кадколастӧ, медым видзны партияӧс сійӧ радъясӧ сэтшӧм йӧзӧс лэдзӧмысь, кодъяс разлагайтчылісны НЭП-кӧд йитӧдын, воштіс подувсӧ ӧнія обстановкаын, кор капиталистической элементъясӧс бырӧдӧма. Таысь кындзи, практика вылын, кыдзи петкӧдліс опыт, массӧвӧй чисткаяслӧн метод исключайтӧ партияса шленъяс дінӧ дзик ӧти правильной индивидуальной матыстчӧмлысь позянлун, партияса шленъяс дінӧ „ӧти мерка серти" огульной стандартной матыстчӧмӧн сійӧс вежӧмӧн. Такӧд йитӧдын массӧвӧй чисткаяс дырйи вӧліны партияысь подулавтӧг уналыда вӧтлӧмъяс, а партияӧ сюйсьӧм враждебной элементъяс используйтлісны чисткаяс честной работникъясӧс травитӧм да нӧйтӧм вылӧ;

б) массӧвӧй чисткаяслӧн метод оз сет позянлун тырвыйӧ пӧртны олӧмӧ партийной установка партияса шленъяс дінӧ, работникъяс дінӧ внимательнӧя относитчӧм йылысь да практика вылын тшӧкыда вайӧдӧ партияса шленъяслысь правояссӧ ущемляйтӧмӧ;

в) враждебной элементъяс кузя, кодъяс сюйсьывлісны партияӧ, ассыныс вражеской чужӧмсӧ двурушничество да партияӧс пӧрйӧдлан средствоясӧн маскируйтӧмӧн, массӧвӧй чисткаяслӧн метод лои этша действительнӧйӧн да цельӧ вотӧмӧн;

г) массӧвӧй чисткаяслӧн метод лои аслас ёсьлуннас веськӧдӧма, медсясӧ, партияса сідз шусяна пассивной шленъяслы паныд да вайӧдліс партияысь честной да сылысь добросовестной шленъясӧс вӧтлалӧмӧ, быттьӧкӧ, найӧ пассивность мотивъяс кузя.

Такӧд йитӧдын партияын массӧвӧй периодической чисткаяс колӧ отменитны, установитӧмӧн, мый партия вермас обычной пӧрадокын весавны ассыс радъяссӧ йӧзысь, кодъяс нарушайтӧны партиялысь программа, устав, дисциплина.

4. ЦК-лӧн 1937 вося февральско-мартовской пленум вылын да ЦК-лӧн 1938 вося январской пленум вылын партия осудитіс партияса шленъяс судьба йылысь, партияысь партияса шленъясӧс вӧтлӧм йылысь да партияын вӧтлӧм шленъясӧс восстановитӧм йылысь вопрос дінӧ формальнӧя да бездушно-бюрократическӧя относитчӧмлысь практика. Тайӧ практикасӧ, кыдзи тӧдса, вӧлі паськыда используйтӧма партияӧ сюйсьӧм карьеристской элементъясӧн, кодъяс зілисны отличитчыны да выдвинитчыны партияысь вӧтлалӧмъяс вылын, сідз жӧ и партия пытшкын маскируйтчӧм врагъясӧн, кодъяс репрессияяслысь мераяс паськыда нуӧдӧм пыр зілисны нӧйтны партияса честной шленъясӧс да кӧдзны партийной радъясын лишнӧй подозрительность.

ЦК-лӧн 1938 вося январской пленум примитіс вель уна мера, кодъяс обеспечивайтӧны партияысь огульнӧя вӧтлалӧмлысь практика бырӧдӧм, партияысь вӧтлӧм йылысь либӧ вӧтлылӧм шленъясӧс партияын восстановитӧм йылысь вопрос решитігӧн делӧ вылын дифференцированной матыстчӧм лӧсьӧдӧм.

Такӧд лӧсялӧмын устав колӧ содтыны вель уна положениеясӧн, кодъяс долженӧсь:

а) обеспечитны внимательнӧя матыстчӧм да партияса шленлы предъявитӧм мыжъяслысь збыльлунсӧ бура видлалӧм;

б) видзны партияса шленъяслысь правояс быдсикас произволысь;

в) бырӧдны практикаысь партияысь вӧтлӧм примениитӧм, кодi эм партийной наказаниелӧн высшӧй мера, партияса шленъяс дінӧ, кодъяс вӧчисны маловажной проступокъяс.

5. Колӧ отменитны партияӧ пырысь кандидатъяс дінӧ уставной требование, код серти найӧс примитан условиеӧн сувтӧдсьӧ партиялысь программа да устав **признайтӧм** да уставной кандидатской стаж пройдитӧм кындзи, сідз жӧ программа **усвоитӧм**.

Сталин ёрт ЦК-лӧн 1937 вося февральско-мартовской пленум вылын докладын индыліс:

„Медым усвоитны партиялысь программа, колӧ лоны настӧящӧй марксистӧн, проверенной да теоретически подготовленной марксистӧн. Ме ог тӧд, уна-ӧ сюрасны миян партияса шленъяс, кодъяс усвоитісны нин миянлысь программа, лоисны настӧящӧй марксистъясӧн, теоретически подготовленнӧйясӧн да проверенnӧйясӧн. Мунны кӧ водзӧ тайӧ туй кузяыс, то миянлы ковмис эськӧ кольны партияын сӧмын интеллигентъясӧс да вообще ученӧй йӧзӧс. Кодлы колӧ татшӧм партияыд? Миян эм проверитӧм да став испытаниеяссӧ выдержитӧм ленинской формула партияын шленство йылысь. Тайӧ формула сертиыс партияса шленӧн лыддьыссьӧ сійӧ, кодi **признайтӧ** партиялысь программа, мынтӧ шленской взносъяс да уджалӧ сійӧ организацияясысь ӧтиын. Обратитӧй внимание: ленинской формулаын шусьӧ оз программа **усвоитӧм** йылысь, а программа **признайтӧм** йылысь. Тайӧ дзик разной кыктор. Нинӧм и доказывайтны, мый прав тані Ленин, а абу миян партийной ёртъяс, кодъяс весьшӧрӧ больгӧны программа усвоитӧм йылысь. Тайӧ и гӧгӧрвоана. Партия кӧ эськӧ петіс сыысь, мый партияса шленъясӧн вермасны лоны сӧмын сэтшӧм ёртъяс, кодъяс усвоитісны нин программа да лоисны теоретически подготовленной марксистъясӧн, то сійӧ эз лӧсьӧдав эськӧ партияын сюрсъясӧн партийной кружокъяс, сёясӧн партийной школаяс, кӧні партияса шленъясӧс велӧдӧны марксизмӧ да отсалӧны налы усвоитны миянлысь программа. Дзик гӧгӧрвоана, мый партия кӧ котырталӧ татшӧм школаяс да кружокъяс партияса шленъяс пӧвсын, то тайӧ сы вӧсна, мый сійӧ тӧдӧ, мый партияса шленъяс эз на нӧшта удитны усвоитны партийной программа, эз на нӧшта удитны лоны теоретически подготовленной марксистъясӧн".

Тайӧ мотивъяс серти колӧ отменитны индӧм уставной требование.

6. Партиялӧн выль могъяс, кодъяс лоисны странаса политической олӧмын повороткӧд, ССР Союзлысь выль Конституция примитӧмкӧд йитӧдын, требуйтісны партиялысь партия уставӧн предписывайтан внутрипартийной демократизмлысь началояс олӧмӧ кывшутӧг да тырвыйӧ пӧртӧм подув вылын партийной удж практикалысь соответствующӧй перестройка. Та могысь партия бырӧдіс демократической централизмлысь подувъяс нарушитӧм, кодi вӧлі партийной удж практикаын да восстановитіс, партия уставкӧд лӧсялӧмын, партийной организа-

(Водзӧ видзӧд 2 листбокысь).

ВКП(б) УСТАВЫН ВЕЖСЬӦМЪЯС

(ПРОДОЛЖЕНИЕ)

цияяс руководящӧй органъяслысь выборность.

Партия нуӧдіс сідз-жӧ вель уна содтӧд мера, кодъяс обеспечивайтӧны последовательнӧй демократическӧй практика нуӧдӧм, а именнӧ: кооптациялысь практика отменитӧм, партийнӧй органъясӧс бӧрйигӧн списокӧн гӧлӧсуйтӧм дугӧдӧм, торъя кандидатураяс кузя гӧлӧсуйтӧмӧ вуджӧм, партияса став шленъяс сайын кандидатъясӧс отводитӧмлысь да бӧръяяссӧ критикуйтӧмлысь ограничиттӧм право обеспечитӧм, партийнӧй органъясӧс бӧрйигӧн кандидатъясӧс тупкӧсӧн (гусьӧн) гӧлӧсуйтӧм лӧсьӧдӧм, карса партийнӧй активъяс, а гырысь каръясын—сідз жӧ и районнӧй активъяс периодическӧя чукӧртлӧмлысь обязательность лӧсьӧдӧм.

Устав должен отразитны партиялысь тайӧ выль мероприятиеяссӧ, кодъясӧс прӧверитӧма практикаӧн, кодъяс обеспечитісны критикалысь да самокритикалысь водзӧ развивайтчӧм, партийнӧй масса водзын партийнӧй органъяс кывкутӧмлысь кыптӧм, партийнӧй масса активнӧстьлысь содӧм, да кодъяс буретш сійӧн способствуйтісны политическӧй веськӧдлӧмлысь выль могъяс успешнӧя разрешитӧм вылӧ партия вооружитчӧмлы.

7. Партия устав серти партийнӧй решениеяс да постановлениеяс олӧмӧ пӧртӧм кузя практическӧй удж вылӧ (да советско-хозяйственнӧй органъясӧн да улысса партийнӧй организацияясӧн найӧс олӧмӧ пӧртӧм прӧверитӧм вылӧ) обкомъясын, крайкомъясын, нацкомпартияясса ЦК-ясын да ВКП(б) ЦК-ын долженӧсь существуйтны целостнӧй производственно-отраслевӧй отделъяс, да „быд производственно - отраслевӧй отделын сосредоточивайтсьӧ даннӧй отрасль кузя став уджыс дзоньнас: организационно - партийнӧй удж, кадръяс распределитӧм да подготовитӧм, агитмассӧвӧй удж, производственнӧй пропаганда, соответствующӧй советско-хозяйственнӧй органъясӧн да партийнӧй организацияясӧн партийнӧй шуӧмъяс олӧмӧ пӧртӧм бӧрся наблюдайтӧм“.

Но практика петкӧдліс, мый партийнӧй аппаратлӧн татшӧм организацияыс лоіс тырмытӧмӧн.

Кольӧм кадколастын и ӧнія кадын партиялӧн центральнӧй организационнӧй могӧн вӧлі и кольӧ йӧзӧс правильнӧя подбирайтан да исполнение прӧверитан мог. Тайӧ вопрослы сетліс исключительнӧй тӧдчанлун Ленин, партия XI Съезд вылын индӧмӧн:

„Ми воим сэтчӧ, мый положениеын главнӧйыс—йӧзын, йӧзӧс подбирайтӧмын... Подбирайтӧй колана йӧзӧс да прӧверайтӧй практическӧй исполнение,—и тайӧс народ донъялас“.

Партия XVII-ӧд съезд вылын аслас докладын Сталин ёрт став вынысь тӧдчӧдіс йӧзӧс правильнӧя подбирайтӧмлысь да исполнение прӧверкалысь тӧдчанлун, висьталӧмӧн:

„Победа некор оз во ачыс,—сійӧс век шедӧдӧны. Партия генеральнӧй туйвизь вӧсна бур резолюцияяс да декларацияяс—сійӧ сӧмын удж заводитӧм, сы вӧсна мый найӧ сӧмын на петкӧдлӧны победитны кӧсйӧм, но оз асьсӧ победасӧ. Сы бӧрын, кор сетӧма правильнӧй туйвизь, сы бӧрын, кор сетӧма вопрослысь правильнӧй решение, уджлӧн успехыс лоӧ организационнӧй удж сайын, партиялысь туйвизьсӧ олӧмӧ пӧртӧм вӧсна тыш котыртӧм сайын, йӧзӧс правильнӧя подбирайтӧм сайын, руководящӧй органъяслысь шуӧмъяс исполнитӧм прӧверитӧм сайын. Татӧг партиялӧн правильнӧй туйвизьыс да правильнӧй шуӧмъясыс вермасны терпитны серьёзнӧй ущерб. Сыысь на унджык: сы бӧрын, кор сетӧма правильнӧй политическӧй визь, организационнӧй удж решайтӧ ставсӧ, сы лыдын тшӧтш и ассьыс политическӧй визьыслысь судьбасӧ,—сійӧс олӧмӧ пӧртӧм, либӧ сылысь провал“.

Опыт петкӧдліс, мый йӧзӧс подбирайтӧм да исполнение прӧверка кузя миян организационнӧй уджлысь слаблунъяссӧ ӧнӧдз на абу венӧма. Кадръяс подбирайтан делӧ разнӧй производственно-отраслевӧй отделъяс костын торйӧдлӧм вайӧдіс организационнӧй уджлысь размах чинтӧмӧ, сьӧктӧдіс ӧти отрасльысь мӧдӧ работникъясӧс колана вуджӧдӧм, йӧзӧс выдвигайтӧм, найӧс целесообразнӧя используйтӧм сійӧ участокъяс вылын, кодъяс даннӧй кадын партиялы торъя важнӧйӧсь. Партийнӧй аппарат разнӧй производственно-отраслевӧй отделъяс кузя кадръяс подбирайтан делӧ распыляйтӧм лои кадръясӧс бӧрйӧм кузя да юклӧм кузя мог успешнӧя разрешитӧмлы веськыд тормозӧн. Тайӧ могыс требуйтӧ кадръяс кузя став уджнас единӧй центрсянь направление тайӧ уджсӧ единӧй аппаратын концентрируйтӧмӧн, кӧні должен лоны сосредоточитӧма кадръяс подбирайтӧм кузя опыт, кадръяс изучитан делӧ, найӧс расстановитӧм кузя опыт.

ВКП(б) ЦК, татшӧм положениесӧ арталӧмӧн, примитіс вель уна мера, кадръяс подбирайтан делӧ Руководящӧй парторганъяс отделын (ЦК ОРПО) сосредоточитӧмӧн. Но кадръяс подготовитан да подбирайтан делӧлысь первостепеннӧй важностьсӧ да тайӧ уджыслысь ыджыд объёмсӧ тӧдвылӧ босьтӧмӧн, колі эськӧ реорганизуйтны ОРПО, удж став отрасльяслысь кадръяс кузя уджсӧ кадръяслӧн самостоятельнӧй Управлениеӧ торйӧдӧмӧн, а партийно-организационнӧй руководство кузя вопросъяс—специальнӧй Организационно-инструкторскӧй отделӧ торйӧдӧмӧн.

8. Тырмытӧмӧн лоис сідз жӧ партийнӧй директиваяс исполнениелысь прӧверитӧм разнӧй производственно-отраслевӧй отделъяс костын торйӧдлӧмлӧн практика. Тайӧ уджсӧ сідз жӧ колӧ концентрируйтны ӧти местаын, КПК уджлысь характерсӧ, такӧд лӧсялӧмын, вежӧмӧн. КПК-лӧн центральнӧй могӧн должен лоны ВКП(б) ЦК-лысь шуӧмъяс олӧмӧ пӧртӧм бӧрся контроль ёнмӧдан мог да местнӧй организацияяслысь удж систематическӧя прӧверайтӧм котыртан мог. Колӧ установитны, мый КПК уджалӧ ВКП(б) ЦК бердын. Такӧд йитӧдын бырӧ непосредственнӧ партия Съезд вылын КПК бӧрйӧмлӧн коланлун. Партийнӧй контроль комиссия должен бӧрйыссьыны ВКП(б) Центральнӧй Комитет пленумӧн да уджавны ВКП(б) ЦК веськӧдлӧм улын да директиваяс кузя.

9. Партийнӧй кадръяслысь теоретическӧй да политическӧй бӧрӧкольӧм бырӧдан мог, партияса шленъясӧс марксистско-ленинскӧй теорияӧн вооружитан да большевизмӧн овладейтан мог требуйтӧ партийнӧй пропагандалысь да агитациялысь делӧ колана уровень вылӧ кыпӧдӧм, „ВКП(б) историялысь краткӧй курс“ лэдзӧмкӧд йитӧдын партийнӧй пропаганда сувтӧдӧм йылысь“ ЦК шуӧм серти.

ВКП(б) ЦК-лӧн должен лоны пропаганда да агитация кузя мощнӧй аппарат,—пропаганда да агитация Управление, кодi сосредоточивайтӧ став удж печатнӧй да устнӧй пропаганда да агитация кузя.

10. ВКП(б) ЦК-лысь производственно - отраслевӧй отделъяс должен лоны бырӧдӧма Сельскохозяйственнӧй отдел кындзи, видзму овмӧс юкӧнын сӧветскӧй да партийнӧй организацияяс удж бӧрся контроль да наблюдение моглӧн торъя важность вӧсна, да Школаяс отдел кындзи, кодi должен контролируйтны став республикаясын народнӧй образование делӧ сувтӧдӧм.

Обкомъясын, крайкомъясын да нацкомпартияясса ЦК-ясын должен лоны лӧсьӧдӧма отделъяс: кадръяслысь, пропагандалысь да агитациялысь, организационно-инструкторскӧй да сельскохозяйственнӧй да бырӧдӧма став мукӧд производственно-отраслевӧй отделъяс.

Райкомъясын да горкомъясын колӧ имеитны отделъяс: кадръяслысь, пропагандалысь да агитациялысь да организационно-инструкторскӧй.

Пропаганда да агитация отделъясӧн да кадръяс отделъясӧн веськӧдлӧм обкомъясын, крайкомъясын да нацкомпартияясса ЦК-ясын должен лоны пуктӧма особӧй секретарьяс вылӧ.

11. Социалистическӧй овмӧс ӧдйӧ кыптан условиеясын, рабочӧйясӧн, крестьянаӧн да интеллигенцияӧн политическӧя да культурнӧя ӧдйӧ быдман условиеясын резкӧя кыптіс партийнӧй да государственнӧй олӧмлӧн ӧд. Сы могысь, медым нуӧдны государственнӧй да партийнӧй делӧясӧн веськӧдлӧм, ӧдйӧ реагируйтны запросъяс вылӧ, кодъяс выдвигайтсьӧны олӧмӧн да аскадын разрешайтны назревшӧй вопросъяс, колӧ содтыны партия центральнӧй организацияяслысь существуйтысь схема—партиялӧн Съезд, ВКП(б) ЦК—выль органӧн,—Ставсоюзса партийнӧй конференцияӧн. Тайӧ торйӧн нин колана сы вӧсна, мый партия съездъяс костын ыджыд кадколаст ограничивайтӧ руководящӧй удж вылӧ, да торйӧн нин ВКП(б) ЦК-ӧ, партияса работникъяслысь быдмӧм кадръяс выдвигайтӧмлысь позянлун, а конференция вермис эськӧ сетны партиялы татшӧм позянлунсӧ. Такӧд йитӧдын лои коланлун содтыны партия центральнӧй организацияяслысь схема—партиялӧн Съезд, ВКП(б)ЦК—партиялӧн Ставсоюзса конференцияӧн, кодi чукӧртсьӧ воын ӧтикысь неэтшаджыкысь местнӧй организацияясса представительясысь, сідзикӧн, медым партия Ставсоюзса конференциялысь главнӧй могӧн лыддьыны партия политикалысь назревшӧй вопросъяс обсуждайтӧм.

Партиялӧн Ставсоюзса конференциялы колӧ сетны право вежны ЦК-са шленъяслысь юкӧн, мӧдногӧн кӧ ЦК составысь петкӧдны право ЦК-са торъя шленъясӧс, кодъяс оз обеспечивайтны ассьыныс, кыдзи ЦК-са шленъяслысь, обязанностьяс олӧмӧ пӧртӧм, да найӧс вежны мукӧдӧн, но партия съездӧн бӧрйӧм ЦК составысь $^1/_5$ юкӧн дорысь неыджыдджык лыдсӧ. Конференция содтӧ ЦК шленъяслысь состав партия съездӧн бӧрйӧм кандидатъяс лыдысь да на пыдди бӧрйӧ ЦК-са шленъясӧ выль кандидатъяслысь соответствующӧй лыд.

Конференциялӧн шуӧмъяс, ЦК-са шленъясӧс вежӧм йылысь да ЦК-са шленъясӧ выль кандидатъясӧс бӧрйӧм йылысь шуӧм кындзи, кодi оз нуждайтчы ВКП(б) ЦК вынсьӧдӧмын, подлежитӧны ВКП(б) ЦК вынсьӧдӧмлы. Конференциялӧн шуӧмъяс, кодъясӧс вынсьӧдӧма ВКП(б) ЦК-ӧн, обязательнӧйӧсь став партийнӧй организацияяслы. Конференцияса делегатъяс бӧрйыссьӧны обкомъясса, крайкомъясса да нацкомпартияяс ЦК-ясса пленумъяс вылын. ЦК-са шленъяс, найӧ кӧ абу делегатъяс местнӧй организацияяссянь уполномочитӧм кузя, участвуйтӧны конференция уджъясын совещательнӧй гӧлӧс правоӧн.

12. Кольӧм кадколастӧн партийно-политическӧй да партийно - организационнӧй удж кыптӧм подув вылын ёнмисны первичнӧй парторганизацияяс, бурмис налӧн массаяскӧд йитӧд, кыптіс коммунистъяслӧн авангарднӧй роль, кыптіс партийнӧй олӧмлӧн уровень. Партийнӧй организацияяс матӧджык локтісны хозяйственнӧй да культурнӧй строительство практическӧй вопросъяс дінӧ.

Опыт петкӧдліс, мый партийнӧй организацияяслысь успешнӧй удж вӧлі обеспечитӧма сэні, кӧні первичнӧй партийнӧй организация кужис сочетайтны партийно-политическӧй удж производственнӧй планъяс успешнӧя тыртӧм вӧсна, государственнӧй аппаратлысь удж бурмӧдӧм вӧсна, выль техника освоитӧм вӧсна, трудовӧй дисциплина ёнмӧдӧм вӧсна тышкӧд стахановскӧй движение паськӧдӧмӧн, партийно-хозяйственнӧй удж вылӧ выль кадръясӧс выдвигайтӧмӧн. И мӧдарӧ, сэні, кӧні партийнӧй организацияяс вешйисны овмӧсысь бокӧ, ассьыныс могъяссӧ агитацияӧн ограничитӧмӧн, либӧ сэні, кӧні партийнӧй организацияяс босьтісны ас выланыс овмӧсӧн веськӧдлӧм кузя налы лӧсявтӧм функцияяс, хозяйственнӧй органъясӧс подменяйтӧмӧн да обезличивайтӧмӧн, сэні уджыс быть веськавліс тупикӧ.

Ӧнія кадын лои колан-лун стӧчджыка урчитны могъяс различнӧй типа первичнӧй партийнӧй организацияяслысь да торйӧн сэтшӧм различнӧй типа первичнӧй партийнӧй организацияяслысь, кыдзи партийнӧй организация производство вылын (фабрика, завод, совхоз, колхоз) да наркоматса партийнӧй организация. Производственнӧй типа (фабрично-заводскӧй, совхозса, колхозса) партийнӧй организациялы должен лоны сетӧма право контролируйтны предприятие, совхоз либӧ колхоз делӧяслысь состояние. Тайӧ должен вайӧдны производство вылын первичнӧй партийнӧй организацияяслысь рольсӧ да кывкутӧмсӧ кыпӧдӧмӧ. Босьтны кӧ наркоматъясса партийнӧй организацияяс, кодъяслӧн абу, специфическӧй условиеяс вӧсна, контролируйтан функцияяс, то найӧ долженӧсь ёнмӧдны ассьыныс рольсӧ государственнӧй аппаратлысь удж бурмӧдан делӧын. Наркоматскӧй партийнӧй организацияяс обязанӧсь сигнализируйтны сійӧ либӧ мӧд наркомат уджын недочетъяс йылысь, паськьявны торъя работникъяслысь тырмытӧмторъяс да юӧртны на йылысь ЦК-ӧ да наркоматса руководительяслы.

Партияса став шленъяс, кодъяс уджалӧны сійӧ либӧ мӧд наркоматын, долженӧсь ӧтувтсьыны общенаркоматскӧй партийнӧй организацияӧн. Наркоматса первичнӧй организацияса секретарь должен вынсьӧдсьыны ВКП(б) ЦК-ӧн.

13. Арталӧмӧн, мый сочувствующӧйяслысь институт вӧлі лӧсьӧдӧма сійӧ кадын, кор вӧлі дугӧдӧма партияӧ примитӧм, а сідз жӧ тӧдвылӧ босьтӧмӧн, мый

(Водзӧ видзӧд 3 листбокысь).

ВКП(б) УСТАВЫН ВЕЖСЬӦМЪЯС

партия имеитӧ позянлун содтыны ассыс радъяссӧ сӧветъяс, профсоюзъяс, комсомол, кооперация, Осоавиахим да уджалысь йӧзлӧн мукӧд общественнӧй организацияяс гӧгӧр ӧтувтӧм беспартийнӧй активлӧн передовӧй юкӧн щӧт весьтӧ, лыддыны коланаӧн сочувствующӧйяслысь группаяс бырӧдӧм.

* *
*

ВКП(б)-лӧн XVIII-ӧд съезд постановляйтӧ пыртны ВКП(б) уставӧ татшӧм вежсьӧмъяс да содтӧдъяс:

I.

ПАРТИЯСА ШЛЕНЪЯС ДА НАЛӦН ПРАВОЯС ДА ОБЯЗАННОСТЬЯС ЙЫЛЫСЬ.

1. Отменитны кандидатъясысь партияса шленъяссӧ примитiгӧн существуйтысь категорияяс да установитны кандидатъясысь партияса шленъяссӧ примитан единӧй пӧрадок рабочӧйяслы, крестьяналы да интеллигенциялы. Установитны, мый партияӧ примитсьӧны йӧз, кодъяслы тырӧма 18 арӧс. Партияӧ став пырысьяс обязанӧсь представитны рекомендацияяс куим вося партийнӧй стажа партияса куим шленлысь, кодъяс тӧдӧны найӧс ӧтлаын уджалӧм кузя ӧти воысь не этшаджык. Мукӧд партияясысь петӧмъяслы кольны ӧні действуйтысь уставнӧй правилӧяс. Отменитны уставнӧй требование партияӧ пырысьяс дінӧ коланлун йылысь, кор найӧ общественнӧй организациясянь, кӧні найӧ уджалiсны либӧ уджалӧны, должен сь представитны отзыв. Партияӧ примитӧм йылысь первичнӧй партийнӧй организациялӧн шуӧмыс лоӧ вына сійӧс райкомӧн либӧ горкомӧн вынсьӧдӧм бӧрын. Партияӧ примитӧм йылысь вопрос обсуждайтiгӧн рекомендуйтысьяслӧн присутствуйтӧм абу обязательнӧ.

2. Содтыны партияса шленъяс да налӧн обязанностьяс йылысь раздел партияса шленъяслӧн правояс йылысь пунктӧн, кытчӧ пыртны:

а) партияса шленъяслӧн право критикуйтны партийнӧй собраниеяс вылын партияса любӧй работникӧс;

б) партияса шленъяслӧн право бӧрйысьны да лоны бӧрйӧмаӧн партийнӧй органъясӧ;

в) партияса шленъяслӧн право требуйтны лично участвуйтны став случайясын, кор вӧчсьӧ шуӧм налӧн деятельность либӧ поведение йылысь;

г) партияса шленъяслӧн право шыасьны любӧй вопросӧн да шыӧдчӧмӧн любӧй партийнӧй инстанцияӧ ВКП(б) ЦК-ӧдз.

3. Отменитны партиялысь периодическӧй массӧвӧй чисткаяс, установитӧмӧн, мый партия вермӧ обычнӧй пӧрадокын весавны ассьыс радъяссӧ йӧзысь, кодъяс нарушайтӧны партиялысь программа, партиялысь устав, партиялысь дисциплина.

4. Установитны, мый партиялысь исключитӧм йылысь либӧ исключитӧмъясӧс партияса шленъяс правоясын восстановитӧм йылысь вопросъяс решайтiгӧн должен лоны обеспечитӧма ёна быджыд осторожность да товарищескӧй забота да партияса шленӧс мыжалӧмъяслысь збыльлунсӧ тщательнӧя видлалӧм, да мый посни проступокъясысь (собрание вылӧ волытӧм, срокын шленскӧй взносъяс мынтытӧм да сідз водзӧ) должен сь применяйтсьыны партийнӧй воспитаниелӧн да воздействиелӧн уставӧн индӧм мераяс, а не партиялысь исключитӧм, кодi эм партийнӧй наказаниелӧн высшӧй мера.

5. Партиялысь исключитӧм йылысь, а сідз жӧ исключитӧмъясӧс партияса шленъяс правоясын восстановитӧм йылысь первичнӧй партийнӧй организациялӧн шуӧм лоӧ вына сӧмын сійӧ случайын, сійӧ кӧ вынсьӧдсяс партия обкомӧн, крайкомӧн да нацкомпартия ЦК-ӧн.

Партиялысь вӧтлӧм йылысь решение обкомӧн, крайкомӧн, нацкомпартияса ЦК-ӧн вынсьӧдтӧдз, партийнӧй билет кольӧ партияса шлен киын да сійӧ имеитӧ право посещайтны партийнӧй собраниеяс. Партиялысь вӧтлӧм шленъяс йылысь обком, крайком, нацкомпартияса ЦК йӧзӧдӧ местнӧй партийнӧй печатьын вӧтлӧмлысь помкасӧ индӧмӧн, а сідз жӧ йӧзӧдӧ неправильнӧя исключитӧмъясӧс восстановитӧм йылысь.

6. Партиялысь исключитӧмъяслӧн апелляцияяс должен сь видлавсьыны соответствующӧй партийнӧй органъясӧн кык вежон срокысь не сёрӧнджык.

7. Отменитны кандидатъяс дінӧ уставнӧй требование, код серти ёртъяс, кодъяс пройдитiсны кандидатскӧй стаж, признайтӧны партиялысь программа да подчиняйтчӧны сійӧ уставлы да дисциплиналы, век жӧ оз вермыны лыддыссьыны партияса шленъясӧн, кытчӧдз найӧ оз усвоитны партиялысь программа, мӧдногӧн кӧ кытчӧдз найӧ оз лоны марксистски образованнӧй партиецъясӧн.

II.

ПАРТИЯСА ШЛЕНЪЯСӦ КАНДИДАТЪЯС ЙЫЛЫСЬ.

8. Вайӧдны партияса шленӧ кандидатъяс йылысь раздел партияса шленъяс йылысь разделкӧд соответствиеӧ (примитӧм кузя категорияяс отменитӧм).

9. Установитны рабочӧйяслы, крестьяналы да интеллигенциялы общӧй кандидатскӧй стаж ӧти вося срокӧн.

10. Мукӧд партияясысь петӧмъяслы кольны ӧні действуйтысь уставнӧй правилӧяс.

III.

ПАРТИЯ ОРГАНИЗАЦИОННӦЙ СТРОЕНИЕ ЙЫЛЫСЬ.

11. Пыртны уставӧ татшӧм содтӧд положениеяс, кодъяс петӧны партияын последовательнӧй демократическӧй практика нуӧдӧм да демократическӧй централизмлысь подувъяс помӧдз олӧмӧ пӧртӧм могъясысь:

а) дугӧдны партийнӧй органъяс бӧрйигӧн спискӧн гӧлӧсуйтӧм. Гӧлӧсуйтӧм нуӧдны торъя кандидатураяс кузя, партияса став шленъяс сайын кандидатъясӧс отводитӧмлысь да бӧръяссӧ критикуйтӧмлысь ограничиттӧм право та дырйи обеспечивайтӧмӧн;

б) лӧсьӧдны партийнӧй органъяс бӧрйигӧн кандидатъясӧс тупкӧсӧн (гусьӧн) гӧлӧсуйтӧм.

12. Партия олӧмын партийнӧй активлысь торъя политическӧй тӧдчанлун арталӧмӧн, содтыны устав карса организацияяслӧн активъяс йылысь татшӧм пунктӧн:

Лыддыны коланаӧн, медым дзик став республиканскӧй, краевӧй да областнӧй центръясын, а сідз жӧ став ёнджыка тӧдчана промышленнӧй центръясын быть чукӧртсьылісны карса партийнӧй организацияяслӧн активъяс партиялысь да правительстволысь важнейшӧй шуӧмъяс обсуждайтӧм могысь, медым активъяс чукӧртсьылісны эз парад вылӧ да сійӧ шуӧмъяссӧ формальнӧ - торжественнӧй ошкӧм вылӧ, а найӧс збыльысь обсуждайтӧм вылӧ, медым быджыд центръясын чукӧртсьылісны не сӧмын карса, но и районнӧй партийнӧй активъяс.

13. Бырӧдны ВКП(б) ЦК-ын производственно-отраслевӧй отделъяс, Сельскохозяйственнӧй отделысь да Школаяс отделысь кындзи.

ВКП(б) ЦК-ын имеитны татшӧм управлениеяс да отделъяс:

а) Кадръяс управление;
б) Пропаганда да агитация управление;
в) Организационно - инструкторскӧй отдел;
г) Сельскохозяйственнӧй отдел;
д) Школаяс отдел.

Обкомъясын, крайкомъясын да нацкомпартияясса ЦК-ясын лӧсьӧдсьӧны:

а) Кадръяс отдел;
б) Пропаганда да агитация отдел;
в) Организационно - инструкторскӧй отдел;
г) Сельскохозяйственнӧй отдел.

Горкомъясын да райкомъясын лӧсьӧдсьӧны:

а) Кадръяс отдел;
б) Пропаганда да агитация отдел;
в) Организационно - инструкторскӧй отдел.

Райкомъясын, горкомъясын, окружкомъясын, обкомъясын, крайкомъясын да нацкомпартияясса ЦКясын имеитны военнӧй отделъяс, кодъяс обязанность вылын куйлӧ военнӧй органъяслы отсӧг военнообязаннӧйяслысь учет сувтӧдан, призыв организуйтан, война случайын мобилизация делӧын, противовоздушнӧй оборона котыртан делӧын да с. в.

14. Существуйтысь уставнӧй пӧрадок вежӧмӧн лӧсьӧдны, мый Партийнӧй контроль комиссия бӧрйысьӧ ЦК пленумӧн да уджалӧ ВКП(б) ЦК веськӧдлӧм улын.

Партийнӧй контроль комиссия:

а) контролируйтӧ советско-хозяйственнӧй органъясӧн да партийнӧй организацияясӧн ВКП(б) ЦК-лысь директиваяс олӧмӧ пӧртӧм;

б) проверяйтӧ местнӧй партийнӧй организацияяслысь удж;

в) кыскӧ кывкутӧмӧ ВКП(б)-лысь программа да устав да партийнӧй дисциплина нарушитӧмын мыжаясӧс.

15. Обкомъясын, крайкомъясын да нацкомпартияясса ЦК-ясын пропаганда да агитация отделъясӧн да кадръяс отделъясӧн веськӧдлӧм должен лоны пуктӧма особӧй секретарьяс вылӧ.

IV.

ПАРТИЯЛӦН ЦЕНТРАЛЬНӦЙ ОРГАНИЗАЦИЯЯС ЙЫЛЫСЬ.

16. Содтыны ВКП(б)-лысь устав Ставсоюзса партийнӧй конференция йылысь татшӧм положениеясӧн:

а) Ставсоюзса конференция чукӧртсьӧ местнӧй организацияясса представительясысь партия политикалысь назревшӧй вопросъяс обсуждайтӧм вылӧ;

б) Ставсоюзса конференция чукӧртсьӧ воын ӧтчыдысь не шочджыка;

в) Ставсоюзса конференциялӧн делегатъяс бӧрйысьӧны обкомъясса, крайкомъясса, нацкомпартияяс ЦК-ясса пленумъяс вылын;

г) Ставсоюзса конференция вылӧ бӧрйысьӧмъяслӧн пӧрадок да представительстволӧн нормаяс лӧсьӧдсьӧны ВКП(б) ЦК-ӧн;

д) Ставсоюзса конференциялы сетсьӧ право вежлавны ЦК-са шленъяслысь юкӧн, мӧдногӧнкӧ право вештавны ЦК составысь ЦК-са торъя шленъясӧс, кодъяс оз обеспечивайтны ассьыныс, кыдзи ЦК-са шленъяслысь, обязанностьяс олӧмӧ пӧртӧм, да вежлавны найӧс мукӧдъясӧн, но партия Съездӧн бӧрйӧм ЦК составысь $^1/_5$ юкӧнысь не унджык лыдын. Ставсоюзса конференция пополняйтӧ ЦК-са шленъяслысь состав кандидатъяс лыдысь кодъясӧс бӧрйӧма партия съездӧн, да на пыдди бӧрйӧ ЦК шленъясӧ выль кандидатъяслысь соответствующӧй лыд;

е) Ставсоюзса конференциялӧн шуӧмъясыс, ЦК-са шленъясӧс вежӧм да ЦК-са шленъясӧ выль кандидатъясӧс бӧрйӧм йылысь шуӧмысь кындзи, кодi оз нуждайтчы ВКП(б) ЦК вынсьӧдӧмын, подлежитӧны ВКП(б) ЦК вынсьӧдӧмлы. Ставсоюзса конференциялӧн шуӧмъяс, кодъясӧс вынсьӧдӧма ВКП(б) ЦК-ӧн, обязательнӧӧсь став партийнӧй организацияяслы;

ж) ЦК-са шленъяс, найӧ кӧ абу делегатъяс местнӧй организацияяссянь уполномочитӧм кузя, участвуйтӧны Ставсоюзса конференция уджъясын совещательнӧй гӧлӧс правоӧн.

17. Вежны существуйтысь уставнӧй пӧрадок, код серти Сӧветскӧй Контрольӧн Комиссия намечайтсьӧ партия Съездӧн, водзӧ кежлӧ установитны, мый Сӧветскӧй Контрольысь Комиссия формируйтӧм относитчӧ сӧветскӧй органъяс компетенцияӧ.

V.

ОБКОМЪЯССА, ГОРКОМЪЯССА, РАЙКОМЪЯССА СЕКРЕТАРЬЯСЛЫ ДА КРАСНӦЙ АРМИЯСА ДА ВОЕННО-МОРСКӦЙ ФЛОТСА ПОЛИТОТДЕЛЪЯСЫН НАЧАЛЬНИКЪЯСЛЫ ПАРТИЙНӦЙ СТАЖ ЙЫЛЫСЬ.

18. Партийнӧй работникъяслысь выль кадръяс руководящӧй партийнӧй удж вылӧ выдвинитӧм кузя колана условиеяс лӧсьӧдӧм могысь, уставлысь соответствующӧй параграфъяс вежӧмӧн, установитны обкомъясса, крайкомъясса, нацкомпартияяс ЦК-ясса секретарьяслы партийнӧй стаж 12 во пыдди 5 воысь не этшаджык, горкомъясса секретарьяслы 10 во пыдди 3 воысь не этшаджык, райкомъясса секретарьяслы 7 во пыдди 3 воысь не этшаджык да первичнӧй партийнӧй организацияясса секретарьяслы да цехпарторгъяслы, первой случайын 3 воысь не этшаджык, а мӧдын 2 воысь не этшаджык стаж пыдди, установитны партийнӧй стаж ӧти воысь не этшаджык.

Округъясса, флотъясса да армияса политуправлениеясын начальникъяслы лыддыны обязательнӧйӧн 10 вося пыдди—5 вося партийнӧй стаж да дивизияясса да бригадаясса политотделъясын начальникъяслы 6 вося пыдди—3 вося партийнӧй стаж.

VI.

ПАРТИЯЛӦН КРАЕВӦЙ—ОБЛАСТНӦЙ—РЕСПУБЛИКАНСКӦЙ ОРГАНИЗАЦИЯЯС ЙЫЛЫСЬ.

19. Установитны, мый обкомъясын, крайкомъясын да нацкомпартияясса ЦК-ясын должен лоны 4—5 секретарь, сы лыдын первӧй секретарь, мӧд секретарь, кадръяс кузя секретарь да пропаганда кузя секретарь.

(Помсӧ видзӧд 4 листбокысь).

ВКП(б) УСТАВЫН ВЕЖСЬӦМЪЯС

(пом)

VII.

ПАРТИЯЛӦН ОКРУЖНӦЙ ОРГАНИЗАЦИЯЯС ЙЫЛЫСЬ.

20. Предоставитны окружнӧй партийнӧй организацияяслы уставнӧй правояс, ВКП(б)-лысь устав соответствующӧй положениеӧн содтӧмӧн.

VIII.

ПАРТИЯЛӦН КАРСА ДА РАЙОННӦЙ (сиктса да карса) ОРГАНИЗАЦИЯЯС ЙЫЛЫСЬ.

21. Установитны, мый карса—районнӧй комитетлӧн пленум чукӧртсьӧ тӧлысьӧн джынйӧн ӧтчыд дорысь не шочджыка.

IX.

КРАСНӦЙ АРМИЯЫН ДА ВОЕННО-МОРСКӦЙ ФЛОТЫН ПАРТОРГАНИЗАЦИЯЯС ЙЫЛЫСЬ.

22. Военно-Морскӧй Флот кузя Наркомат лӧсьӧдӧмкӧд йитӧдын Краснӧй Армияын партийнӧй организацияяс йылысь уставнӧй положение паськӧдны сідз жӧ Военно-Морскӧй Флотлӧн парторганизацияяс вылӧ, установитӧмӧн, мый Военно-Морскӧй Флотлӧн Политическӧй Управление уджалӧ ВКП(б) ЦК-са Военно-Морскӧй Отдел правояс вылын.

X.

ПЕРВИЧНӦЙ ПАРТИЙНӦЙ ОРГАНИЗАЦИЯЯС ЙЫЛЫСЬ.

23. Производственнӧй предприятиеясса, сы лыдын совхозъясса да колхозъясса первичнӧй партийнӧй организацияяслысь роль да предприятие удж состояние вӧсна налысь кывкутӧм кыпӧдӧм могысь предоставитны тайӧ организацияяслы право контролируйтны предприятиеса администрациялысь удж.

Наркоматскӧй партийнӧй организацияяс, кодъяс, сӧветскӧй учреждениеяс удж торъя условиеяс вӧсна, контроль функцияясӧн пользуйтчыны оз вермыны, обязанӧсь сигнализируйтны учреждениеяс уджын тырмытӧмторъяс йылысь, пасъявны Наркомат да сійӧ торъя работникъяс уджын тырмытӧмторъяс да ассьыныс материалъяс да соображениеяс мӧдӧдны ВКП(б) ЦК-ӧ да наркоматса руководительяслы.

Наркоматса партийнӧй организацияясса секретарьяс вынсьӧдсьӧны ВКП(б) ЦК-ӧн.

Наркомат центральнӧй аппаратса став работник-коммунистъяс пырӧны ӧти общенаркоматскӧй партийнӧй организацияӧ.

24. Существуйтысь положение вежӧмӧн, первичнӧй партийнӧй организацияясса выборнӧй органъяс водзӧ нимтыны не комитетъясӧн, а бюрояснӧн (сэтшӧм тӧ партийнӧй организацияса бюро).

25. Первичнӧй парторганизацияясса бюрояс лӧсьӧдсьӧны парторганизацияясын, кодъясын лыддьыссьӧ не этшаджык партияса 15 шленысь.

26. Партияса шленъясӧс ӧдйӧджык быдтӧм да коллективнӧй руководство сямӧн воспитайтӧм могысь, сетны право цеховӧй парторганизацияяслы, кодъясын лыддьыссьӧ не этшаджык 15, но не унджык партияса 100 шленысь, бӧрйыны цеховӧй партийнӧй организацияса бюро 3-сянь 5 мортӧдз составын, а кӧні лыддьыссьӧ партияса 100 шленысь унджык—5-сянь 7 мортӧдз.

27. Установитны, мый первичнӧй партийнӧй организацияясын, кодъясын коммунистъясыс 100 дорысь этшаджык, вермасны лӧсьӧдсьыны партийнӧй группаяс предприятиеса бригадаяс, агрегатъяс серти да с. в.

28. Гырысь предприятиеясын да учреждениеясын, кодъясын лыддьысьӧны партияса 500 саяс шлен да кандидат, вермасны, быд торъя случайын ВКП(б) ЦК-сянь разрешитӧмӧн, лӧсьӧдсьыны партиялӧн заводскӧй комитетъяс, тайӧ предприятиеясса цеховӧй парторганизацияяслы первичнӧй парторганизациялысь правояс сетӧмӧн.

XI.

ПАРТИЯ ДА КОМСОМОЛ ЙЫЛЫСЬ.

29. Содтыны ВКП(б) устав партия да комсомол йылысь татшӧм положениеясӧн:

а) ВЛКСМ став уджсӧ нуӧдӧ ВКП(б) непосредственнӧй веськӧдлӧм улын. ВЛКСМ ЦК, комсомоллӧн руководящӧй органӧн являйтчӧмӧн, непосредственно подчинен ВКП(б) ЦК-лы. ВЛКСМ местнӧй организацияяслӧн уджыс направляйтсьӧ да контролируйтсьӧ соответствующӧй республиканскӧй, краевӧй, областнӧй, карса да районнӧй партийнӧй организацияясӧн.

б) ВЛКСМ шленъяс, кодъяс сулалӧны партияса шленъясӧн либӧ кандидатъясӧн, выбывайтӧны комсомолысь наӧн партияӧ пыран кадсянь, найӧ кӧ оз занимайтны комсомольскӧй организацияясын руководящӧй постъяс.

в) ВЛКСМ эм партиялӧн активнӧй помощник став государственнӧй да хозяйственнӧй строительствоын. Комсомольскӧй организацияяс долженӧсь лоны делӧ вылын партийнӧй директиваяс активнӧй проводникъясӧн социалистическӧй строительство став юкӧнъясын, а сэні, кӧні абуӧсь первичнӧй парторганизацияяс,—нуны найӧс олӧмӧ пӧртӧм вӧсна тырвыйӧ кывкутӧм.

г) Комсомольскӧй организацияяс имейтӧны паськыд инициативалысь право обсуждайтны да сувтӧдны соответствующӧй организацияяс водзын предприятие, колхоз, совхоз, учреждение уджлысь став вопросъяс, кодъяс йитчӧмны бӧръяяслӧн уджысь тырмытӧмторъяс бырӧдан могъяскӧд да удж бурмӧдӧмын налы колана отсӧг сетӧмкӧд социалистическӧй ордйысьӧм да ударничество котыртӧм, массӧвӧй кампанияяс нуӧдӧм пыр да с. в.

ТОРЪЯ ПОСТАНОВЛЕНИЕ.

Йӧз, кодъясӧс партияса кандидатъясӧ примитӧма XVIII-ӧд Съездӧдз, прӧйдитӧны кандидатскӧй стаж общӧй основаниеяс вылын, мӧдногӧн-кӧ, ӧти вося срокӧн.

СССР-са народнӧй овмӧс развитиелӧн коймӧд пятилетней план

В. М. Молотов ёрт доклад кузя ВКП(б) XVIII-ӧд съездлӧн резолюция

(Пом. Заводитчӧмсӧ видзӧд март 24 да 26 лунся номеръясысь)

Коймӧд пятилеткалысь могъяссӧ олӧмӧ пӧртӧм могысь колӧ тырвыйӧ бырӧдны контрреволюционнӧй вредительстволысь последствиеяс, фашизмлысь да иностраннӧй капиталлысь шпионо-троцкистско-бухаринскӧй агентъясӧс, кыпӧдны большевистскӧй бдительность коммунизм стрӧитӧм кузя став уджын да пыр помнитны партиялысь индӧд сы йылысь, мый кытчӧдз существуйтӧ ортсыса капиталистическӧй окружение иностраннӧй государствоясса разведкаяс кутасны ыставны миянӧ вредительясӧс, диверсантъясӧс, шпионъясӧс да убийцаясӧс, медым портитны, пакӧститны да слабмӧдны миянлысь страна, медым мешайтны СССР-ын коммунизм быдмӧмлы.

Коймӧд пятилетней планлысь великӧй могъяс олӧмӧ пӧртӧм сэтшӧм топыда йитчӧма рабочӧйяс, крестьяна да сӧветскӧй интеллигенция кровнӧй интересъяскӧд, мый сійӧс олӧмӧ пӧртӧм обеспечитӧм зависитӧ, медводз, миянсянь—коммунистъяссянь да непартийнӧй большевикъяссянь — руководительяссянь, да торйӧн нин удж котыртны да уджалысь йӧзӧс коммунистическӧя воспитайтӧм кыпӧдны миян кужӧмлунсянь. Миянсянь ставсянь, руководительяссянь да радӧвӧй рабочӧйяссянь, служащӧйяссянь да колхозникъяссянь, требуйтӧ, медводз, асланым обязанностьяс дінӧ сознательнӧй отношение, честнӧй удж да кольччысьяслы отсӧг сы могысь, медым коймӧд пятилетней план победитіс, медым Сӧветскӧй Союз вӧчис выль гигантскӧй воськов коммунизмлӧн полнӧй торжествӧ туй кузя. Ӧнія условиеясын, кор СССР-ын безраздельнӧя господствуйтӧны овмӧслӧн социалистическӧй формаяс, социалистическӧй собственность, удж социалистическӧя котыртӧм, кор миян делӧ успехлы решающӧй тӧдчанлун кутӧ миян уджын коммунистическӧй сознательность, кодӧс веськӧдӧма государство, народ да став уджалысь йӧз польза вылӧ,—гигантскӧя кыптӧ рольыс сӧветскӧй интеллигенциялӧн, коді сяммӧ большевистскӧй уджавны, большевистскӧя тышкасьны уджалысь йӧзлысь культурность да коммунистическӧй сознательность кыпӧдӧм вӧсна. Ӧні, СССР-ын социалистическӧй обществоса политическӧй да экономическӧй позицияяслӧн дзикӧдз укрепитчӧм бӧрын, делӧсӧ решайтӧны кадръяс, кодъяс освоитісны производстволысь техника, решайтӧны делӧсӧ сӧветскӧй культурнӧй вынъяс, кодъяс юрнуӧдӧны уджалысь массаясӧн коммунизмлӧн тырвыйӧ победа вӧсна найӧ великӧй тышын.

Капиталистическӧй странаясын общество пыр пыдысяньджык разъедайтсьӧ выль мировӧй экономическӧй кризисӧн, коді шыблалӧ улич вылӧ уджтӧмалысьяслысь выль миллионъяс, ёнмӧдӧ корысьлӧм да отчаяние капиталлы подневольнӧй уджалысь массаяс пӧвсын. Капитализм станын тонсӧ сетӧны фашистскӧй странаяс налӧн пытшкӧсса кровавӧй террорӧн да ортсыса империалистическӧй агрессияӧн, коді вайӧдіс нин мӧд империалистическӧй войнаӧ, кӧні участвуйтӧны Европаса да Азияса уна странаяс да коді грӧзитӧ паськавны водзӧ. Ставыс тайӧ бесспорнӧй признакъяс капитализмлӧн лечитны позьтӧм общӧй кризис чорзьӧмлӧн, капитализм паразитическӧя сісьмӧмлӧн, сійӧ крах матысмӧмлӧн. Сымын кывкутанаӧсьджык миян обязанностьяс, первой социалистическӧй общество стрӧитысьяслӧн, коді (соц. общество) вермис нин политически да экономически окончательнӧ сувтны аслас кокъяс вылӧ да коді тырӧма вынӧн да эскӧмӧн аслас победаӧ, коді чужтӧ бодрость да эскӧмлун став странаясса уджалысь йӧзлысь асланыс матыса освобождениеӧ. Коймӧд пятилетней план олӧмӧ пӧртӧм лоас медбур петкӧдласӧн коммунизм всепобеждающӧй вынлӧн капитализмкӧд сійӧ историческӧй ордйысьӧмын.

ВКП(б)-лӧн XVIII-ӧд съезд требуйтӧ став большевикъяссянь да коммунизм делӧлы преданнӧй став строительяссянь вӧчны ставсӧ сы могысь, медым ноштаёнджыка сплотитны Ленин—Сталин партиялӧн великӧй знамя улын рабочӧйясӧс, колхозникъясӧс, интеллигенцияӧс коймӧд пятилетней план победа вӧсна тыш вылӧ.

Рочев пыр кӧсйысьӧ

— Коркӧ эськӧ колӧ жӧ собраниеӧ нуӧдны да,—шулывлӧ комсомольскӧй комитетса секретарь Рочев ёрт.—Вот, ёртъяс, некор ог вевъяв...

Уна удж вылӧ ыстысьӧмӧн Кулӧмдін пошта бердса комсомольскӧй комитетса секретарь Рочев ёрт оз нуӧдлыв весиг комсомольскӧй собраниеяс. Томйӧз собрание вылын кӧсйӧны кывзыны производственнӧй вопросъяс, политическӧй вопросъяс да бытовӧй вопросъяс йылысь, но Рочев ёртӧс налӧн корӧмъясыс оз волнуйтны. Отчетно-выборнӧй собрание вылын комсомолецъяс сетлісны наказъяс комитетлӧн выль составлы, но комитет да сені секретарь Рочев ёрт вунӧдісны тайӧ наказъяссӧ. Комсомолецъяс да несоюзнӧй томйӧз пӧвсын абу паськӧдӧма оборонно-физкультурнӧй удж, асланыс наказъясын комсомолецъяс кӧть и чорыда сувтлісны тайӧ вопрос вылас.

Сійӧ абу веськыд, мый Рочев ёртлӧн абу кад. Прӧстӧ Рочев ёрт оз кӧсйы босьтчыны комсомолецъяс да несоюзнӧй томйӧз пӧвсын культурно-массӧвӧй да идейно-политическӧй удж котыртӧмӧ. Оз интересуйтны пошта бердса комсомольскӧй организация уджӧн и ВЛКСМ Кулӧмдінса райком. А интересуйтчыны колӧ. Колӧ Рочев ёртӧс заставитны, медым сійӧ пӧртіс олӧмӧ комсомолецъяслысь наказъяссӧ да делӧвӧя заводитіс веськӧдлыны комсомольскӧй организацияӧн.

З. Попов.

Велӧдысьяс бырӧдӧны неграмотность

Мыс сиктса колхозъясын мунӧ неграмотнӧйясӧс да малограмотнӧйясӧс велӧдӧм. Тайӧ уджас активнӧйя босьтчисны Мысса школалысь велӧдысьяс Новикова да Булышева ёртъяс. Медся бура гырысь йӧзӧс велӧдӧм котыртӧма „Павших борцов" да „Труд севера" колхозъясын. Мунӧ и Левачевский нима да „Молодой большевик" колхозъясын.

А. Паршуков.

Отв. редактор Г. И. ТОРЛОПОВ.

Адрес редакции: г. Сыктывкар, Дом печати, 1-й этаж, комната №17, редакция газеты „Коми комсомолец". Телефон: 5—01.

Подписная плата: на 1 год—18 руб., на 6 мес.—9 руб., на 3 мес.—4 руб. 50 коп., на 1 мес.—1 руб. 50 коп.

Уполн. Главлита № 1257. Типография Наркомместпрома Коми АССР.